4. Teorie růstu a integrace trhů

Ekonomický růst v Evropě

- ekonomickým růstem budeme rozumět růst výstupu na osobu (GDP/pc)
- průměrný růst v Evropě 1-3%

Příčiny růstu

- střednědobá příčina růstu
  - investice do fyzického kapitálu (stroje) ⇒ růst
  - po určité době je třeba fyzický kapitál obnovit ⇒ zastavení růstu

- dlouhodobé schéma růstu
  - investice do vědomostního kapitálu (technologie) ⇒ růst
  - technologie se stále zlepšují ⇒ permanentní růst

Schéma růstu v Evropě

evropská integrace

restrukturalizace

větší efektivnost využívání kapitálu

lepší investiční klima

více investic do všech druhů kapitálu

větší výstup na osobu

Historická fakta o růstu

- kontinuální ekonomický růst je novodobý fenomén
- příjmy v Evropě stagnovaly přibližně 1500 let
- počátek dlouhodobého růstu přichází s industrializací okolo roku 1870

Periody růstu v Evropě

Period	Real GDP	Real GDP per capita	Real GDP per hour
1890–1913	2.6	1.7	1.6
1913–50	1.4	1.0	1.9
1950–73	4.6	3.8	4.7
1973–92	2.0	1.7	2.7
Whole period 1890–1992	**2.5**	**1.9**	**2.6**

zlatý věk růstu

zlepšování sociální legislativy

Korelace růstu a integrace

- 1950-1973 zlatá éra růstu
- 1950-1958 integrace, vznik OEEC a EPU
  - značná redukce obchodních bariér
  - částečné uvolnění kapitálových toků
- 1957 integrace, vznik EEC
  - vytvoření společného trhu
- 1960 integrace, vznik EFTA
  - volný obchod s průmyslovým zbožím

Růst zemí OEEC (1950-1973)

	EEC	EFTA	ostatní	USA	Japan
růst (g)	4,2	3,0	5,2	2,4	8,0
GDP_{1950} (Y)	4825	6835	2401	9573	1873

- EEC více integrováno než EFTA
- EEC větší růst než EFTA

} integrace = růst

- Ostatní OEEC větší růst než EEC
- Ostatní OEEC neintegrovány

} integrace ≠ růst

→ ?

- $Y_{japan} < Y_{ostatní} < Y_{EEC} < Y_{EFTA} < Y_{USA}$
- $g_{Japan} > g_{ostatní} > g_{EEC} > g_{EFTA} > g_{USA}$

} chudší země = větší růst

Mezinárodní obchod a růst

- ↑ obchodu ⇒ ↑ výkonu (empiricky ověřené)
- integrace ⇒ ↑ obchodu (empiricky ověřené)

integrace je pro-růstovým faktorem

Solow diagram – předpoklady ve středním období

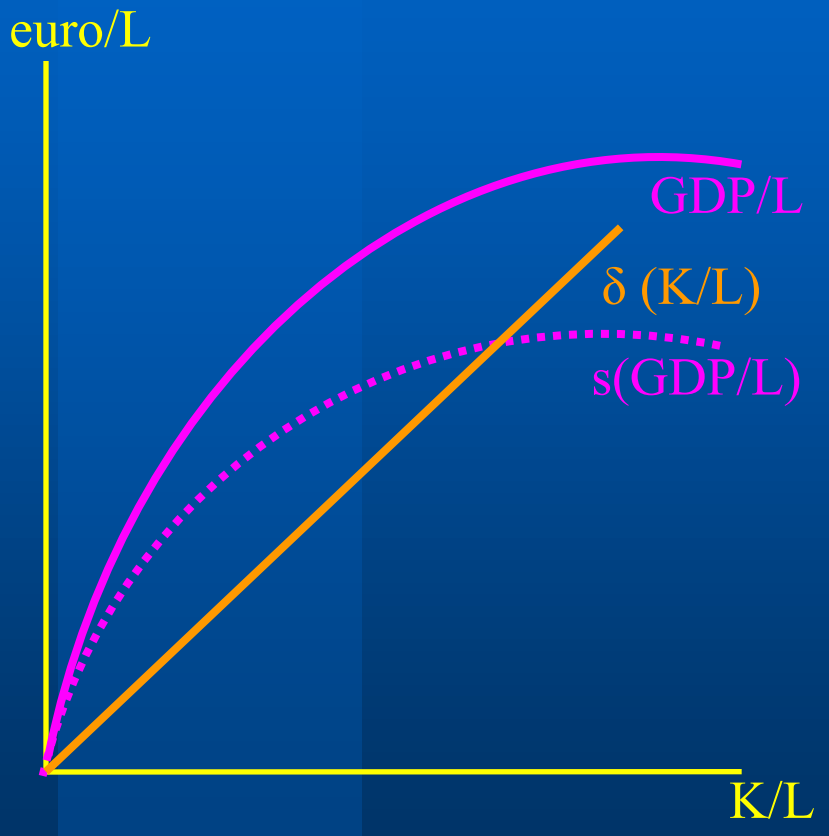

K = fyzický kapitál
L = práce
δ = depreciace

L = konstantní
Y = f(L,K) ⇒ ↑K = ↑Y
MPK je klesající

} GDP/L

s = konst. část GDP → s(GDP/L)

δ = konst. část K → δ(K/L)

Solow diagram – analýza MR růstu

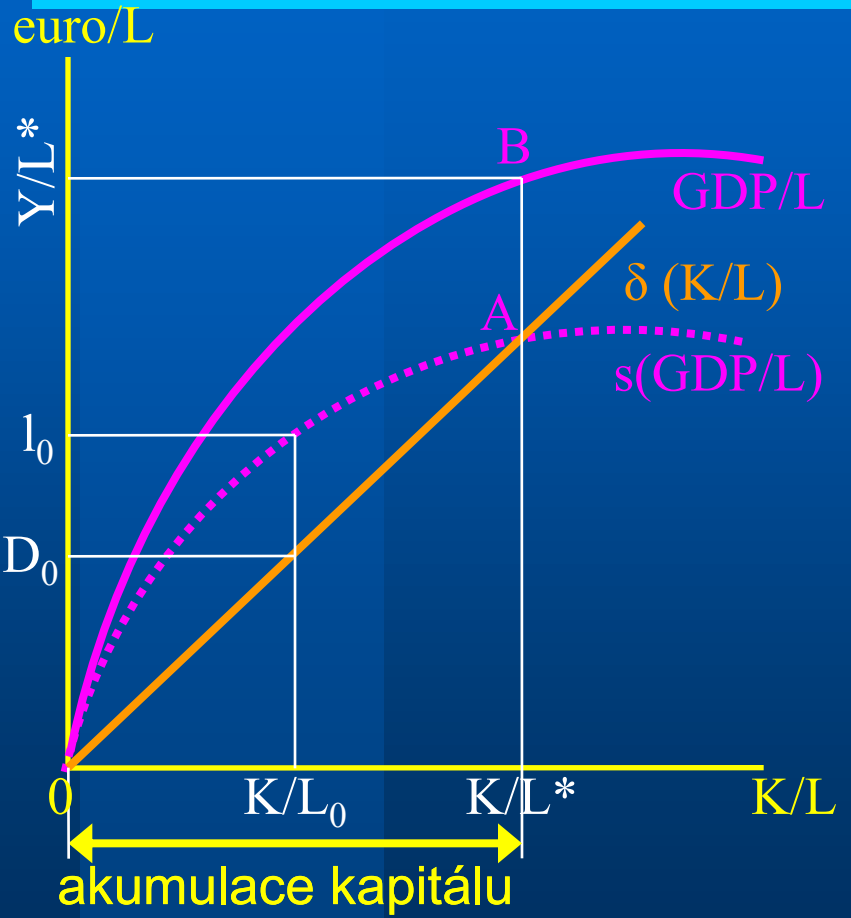

0 - K/L*
- depreciace < akumulace
- ekonomický růst

K/L*
- depreciace = akumulace
- steady-state

pouhý ↑K nezabezpečí LR růst, ale jen MR růst

Solow diagram – růst produktu

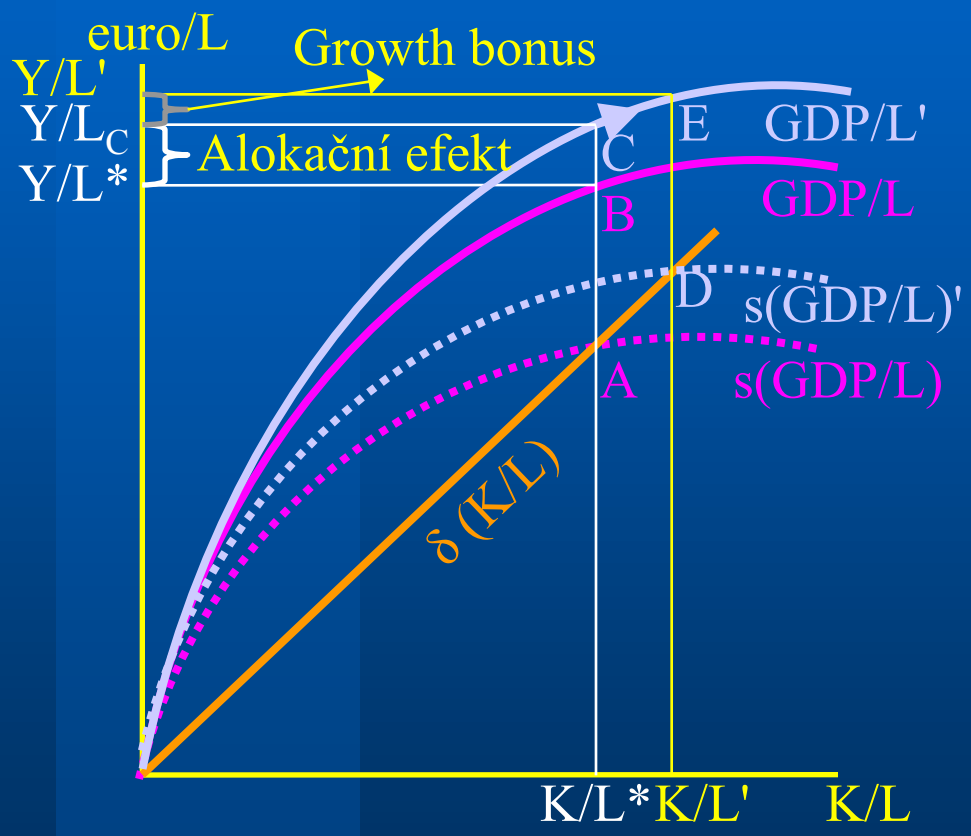

Integrace ⇒ ↑efektivnosti

- ↑GDP/L na GDP/L'
  alokační efekt
- ↑s(GDP/L) na s(GDP/L)'
  růstový bonus

Solow diagram – změna míry úspor

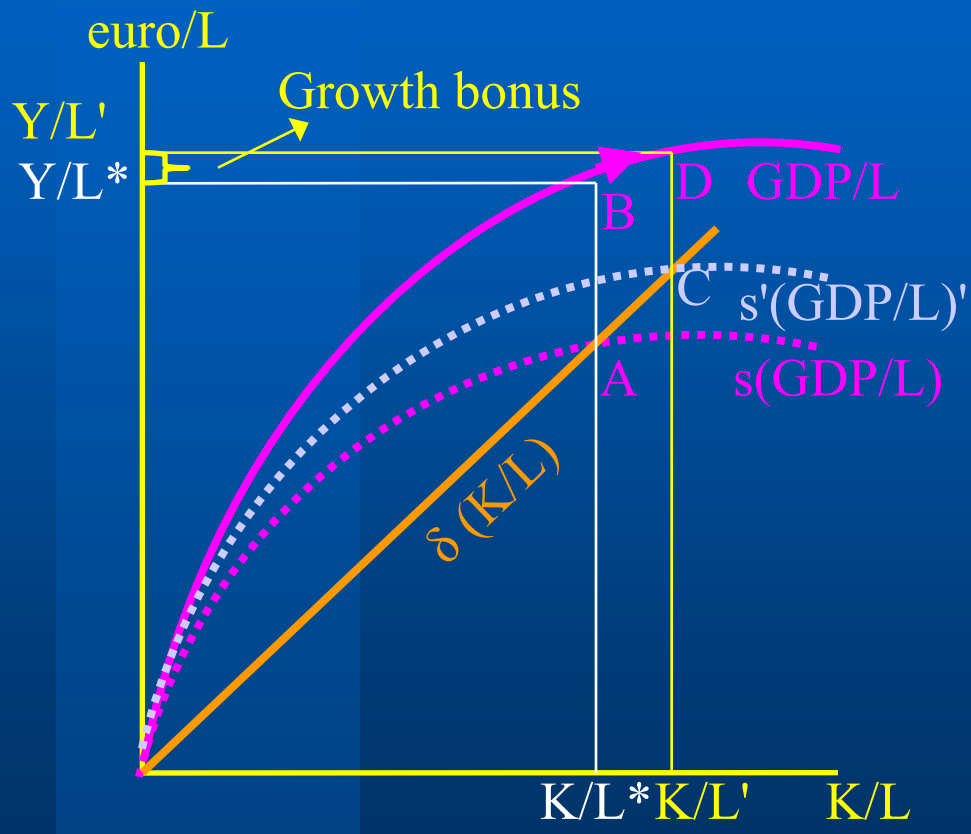

↑efektivnosti ⇒ ↑investic (s)

- ↑s(GDP/L) na s'(GDP/L)'

  růstový bonus

Schéma vlivu integrace na investice

evropská integrace

růst efektivnosti

větší ziskovost kapitálu

růst na kapitál. trzích

příliv zahraničních investic

Portugalsko, Španělsko po přistoupení

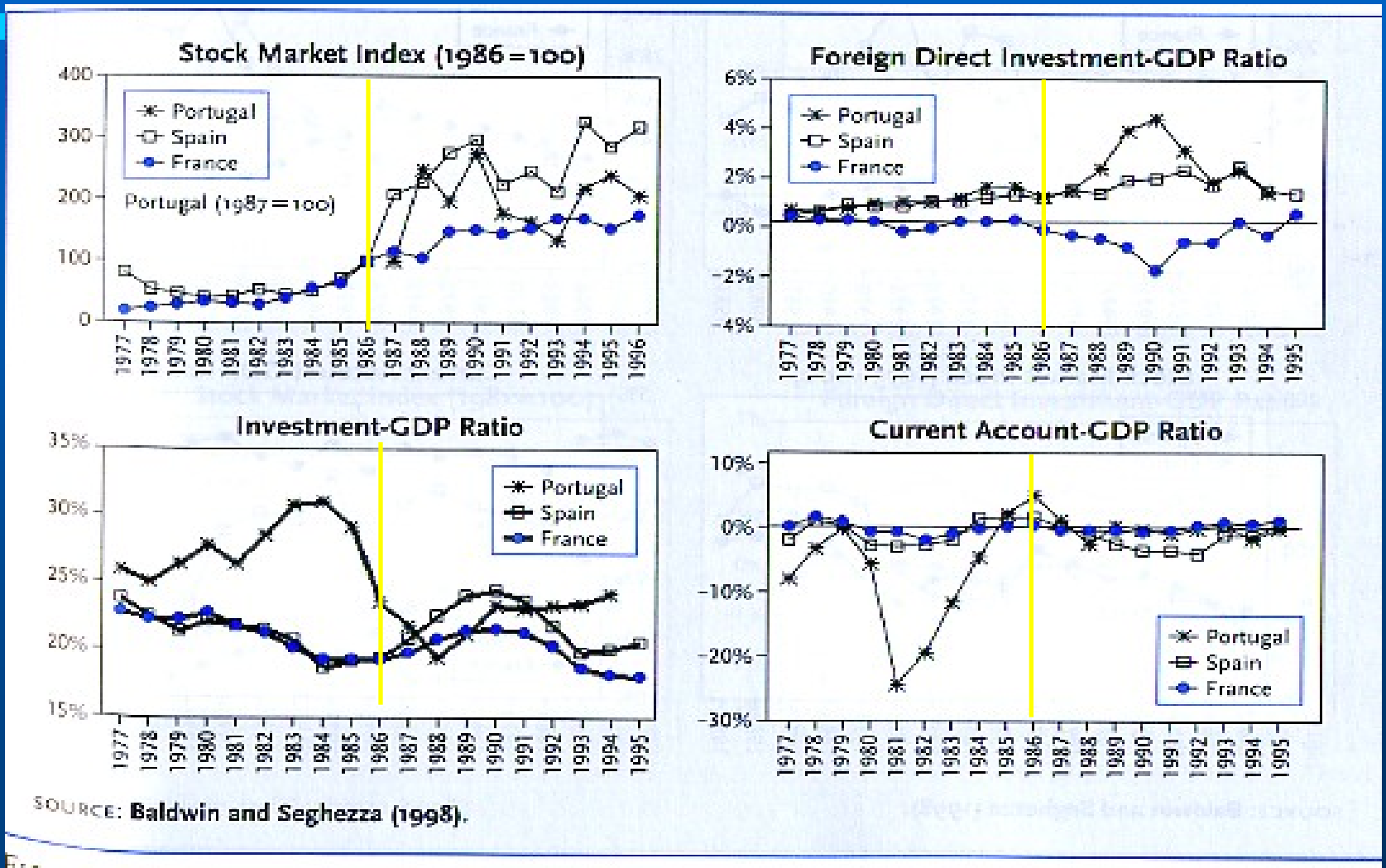

Závěry empirie – Španělsko, Portugalsko

- růst podílu investic na GDP
- růst přímých zahraničních investic
- pokračování v negativním vývoji BÚ PB
- růst kapitálových trhů

Irsko po přistoupení

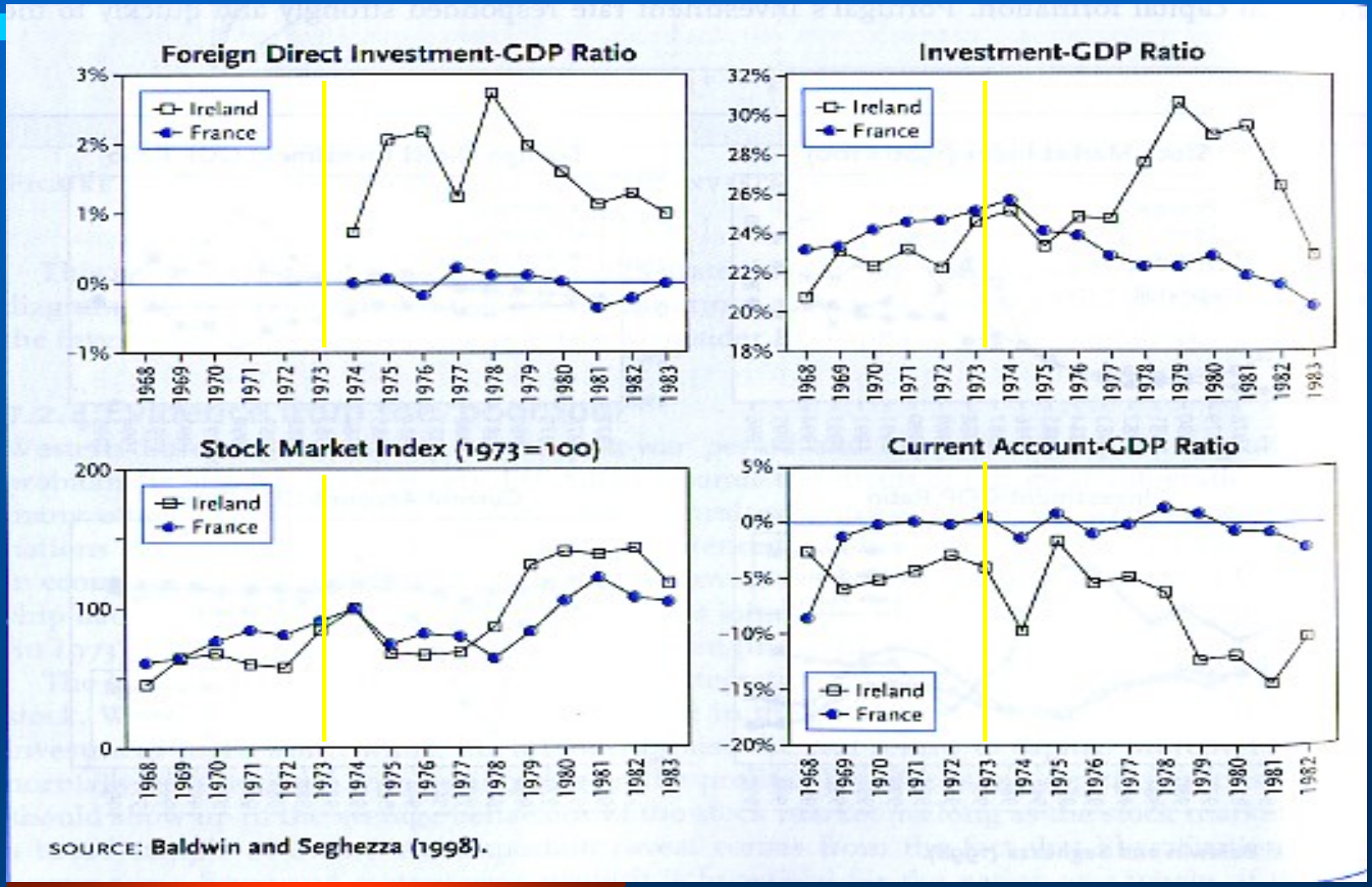

Závěry empirie – Irsko

- růst podílu investic na GDP
- pokračování v pozitivním vývoji přímých zahraničních investic
- zhoršení BÚ PB
- neurčitý vliv na kapitálové trhy

Řecko po přistoupení

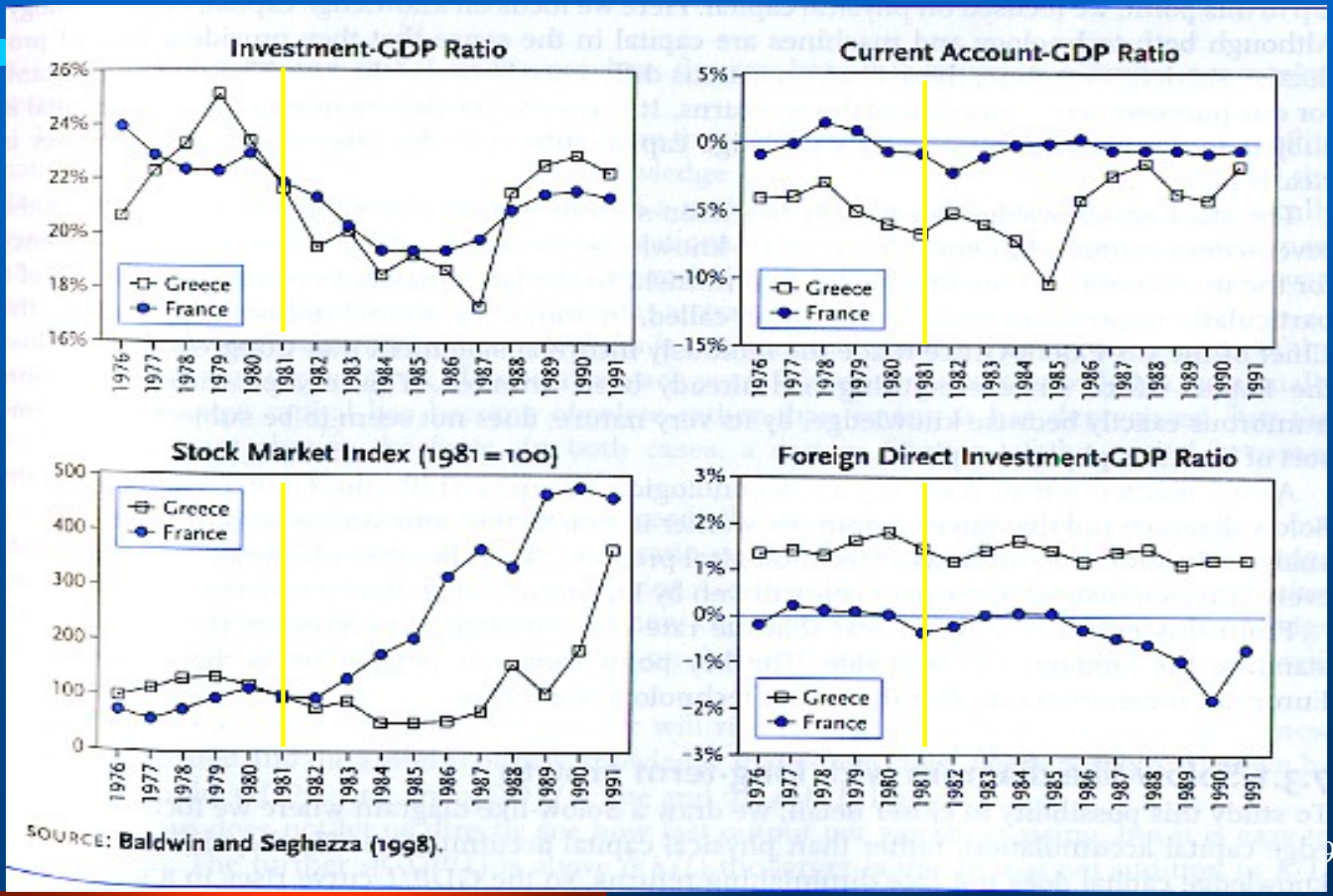

SOURCE: Baldwin and Seghezza (1998).

Závěry empirie – Řecko

- neurčitý vliv na podíl investic na GDP
- pokračování v pozitivním vývoji přímých zahraničních investic
- pokračování v negativním vývoji BÚ PB
- neurčitý vliv na kapitálové trhy

Shrnutí empirických dat

	Špan., Portug.	Irsko	Řecko
investice/GDP	↑	↑	—
FDI	↑	↑	↑
BÚ PB	negativní	negativní	negativní
kapitálové trhy	↑	—	↓

Integrace může pomoci k vhodnému investičnímu prostředí, ale není dostačující podmínkou k jeho vytvoření.

Solow diagram – předpoklady v dlouhém období

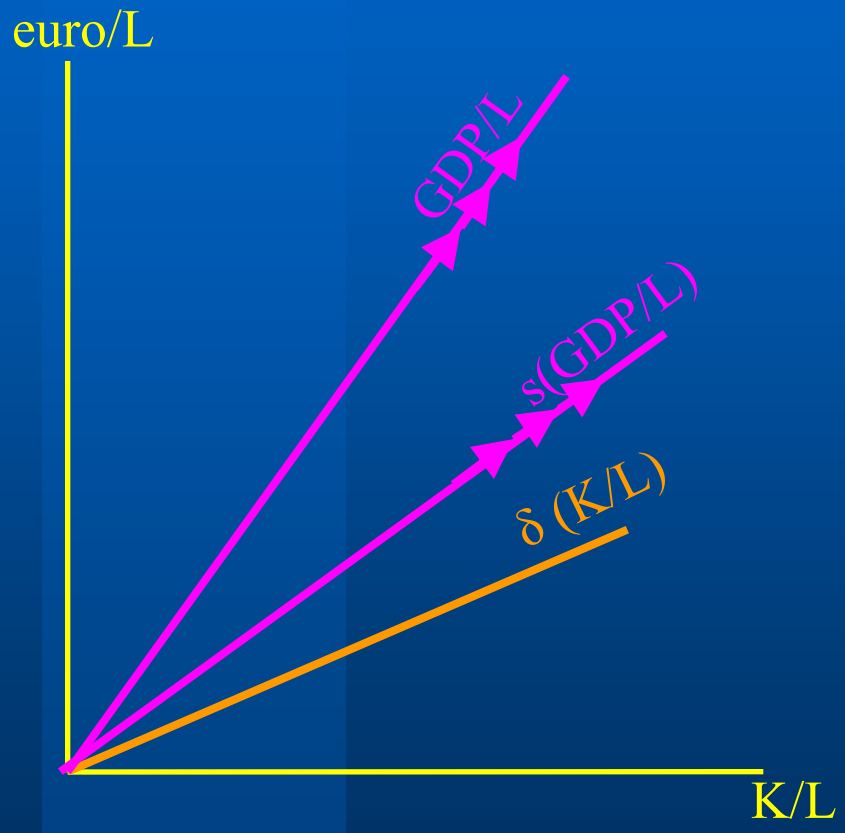

K = technologie
L = práce
δ = depreciace

L = konstantní
↑K ⇒ ↑Y
MPK je konstantní
} GDP/L

s = konst. část GDP → s(GDP/L)

δ = konst. část K → δ(K/L)

Solow diagram – analýza LR růstu

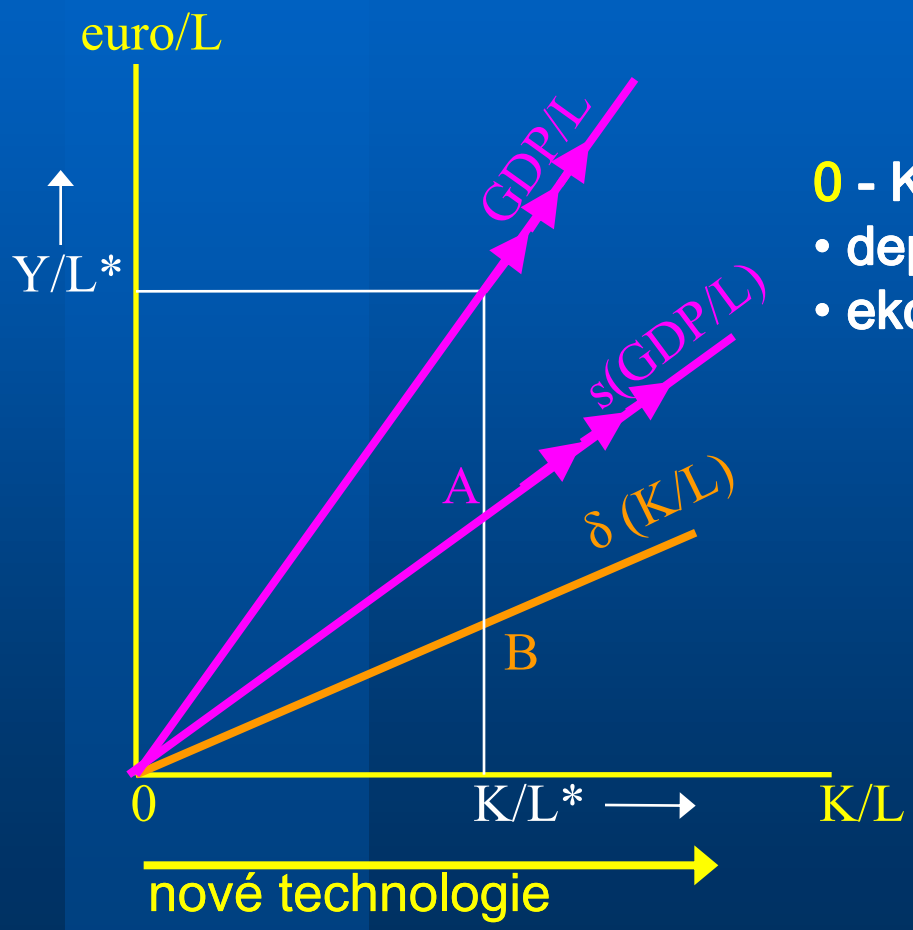

0 - K/L* - ...

- **depreciace < nové technologie**
- **ekonomický růst**

↑ technologií zabezpečí LR růst

Integrace kapitálových trhů

- základy v Římské smlouvě ⇒ mnoho výjimek (snaha vlád zamezit přesunům kapitálu)
- reálně dosaženo až po aplikaci Jednotného evropského aktu
- ekonomická opodstatněnost ⇒↑kapitálové mobility = ↑alokační efektivnosti

Integrace kapitálových trhů

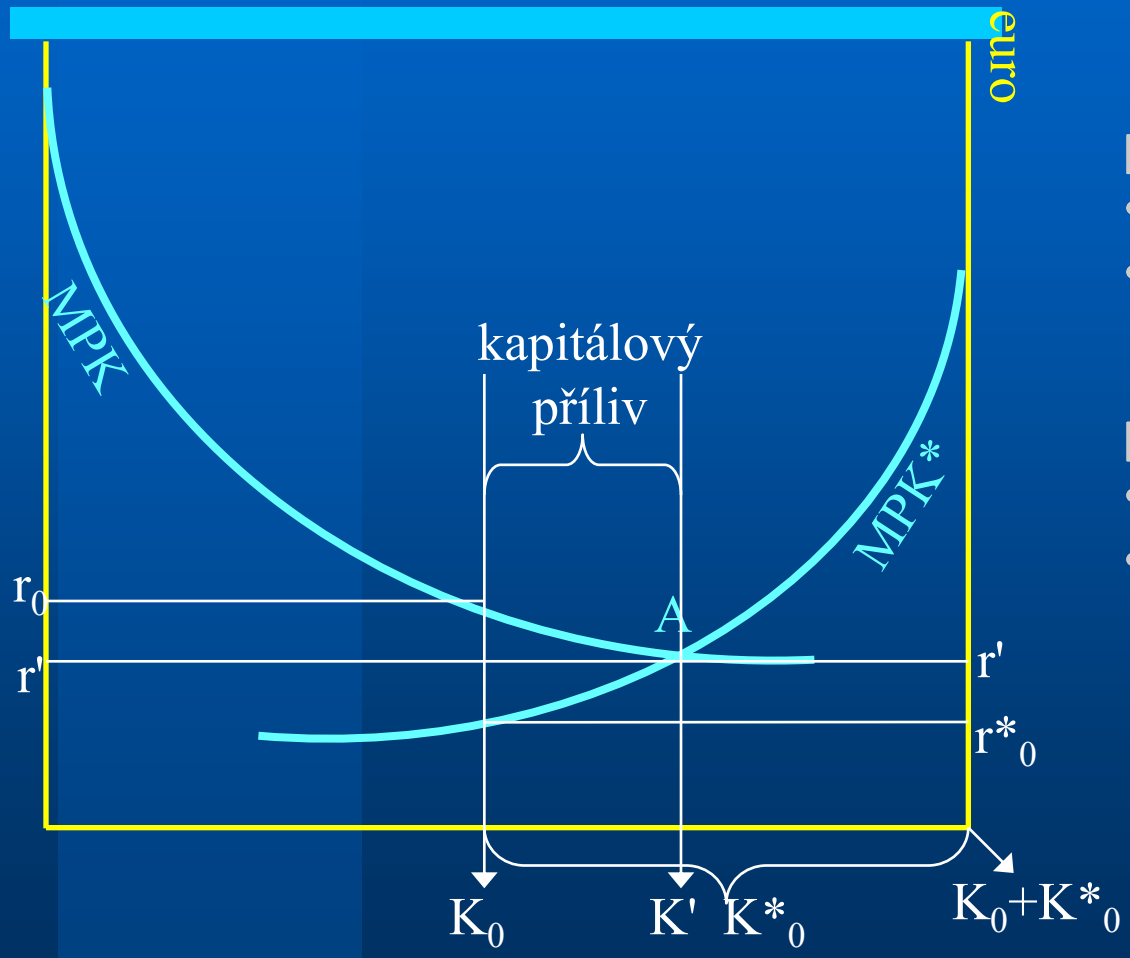

před integrací
- doma: r_0, K_0
- partner: r^*_0, K^*_0

po integraci
- doma: r', K'
- partner: r', K^*_0-(K'-K_0)

Rozdělení bohatství mezi VF

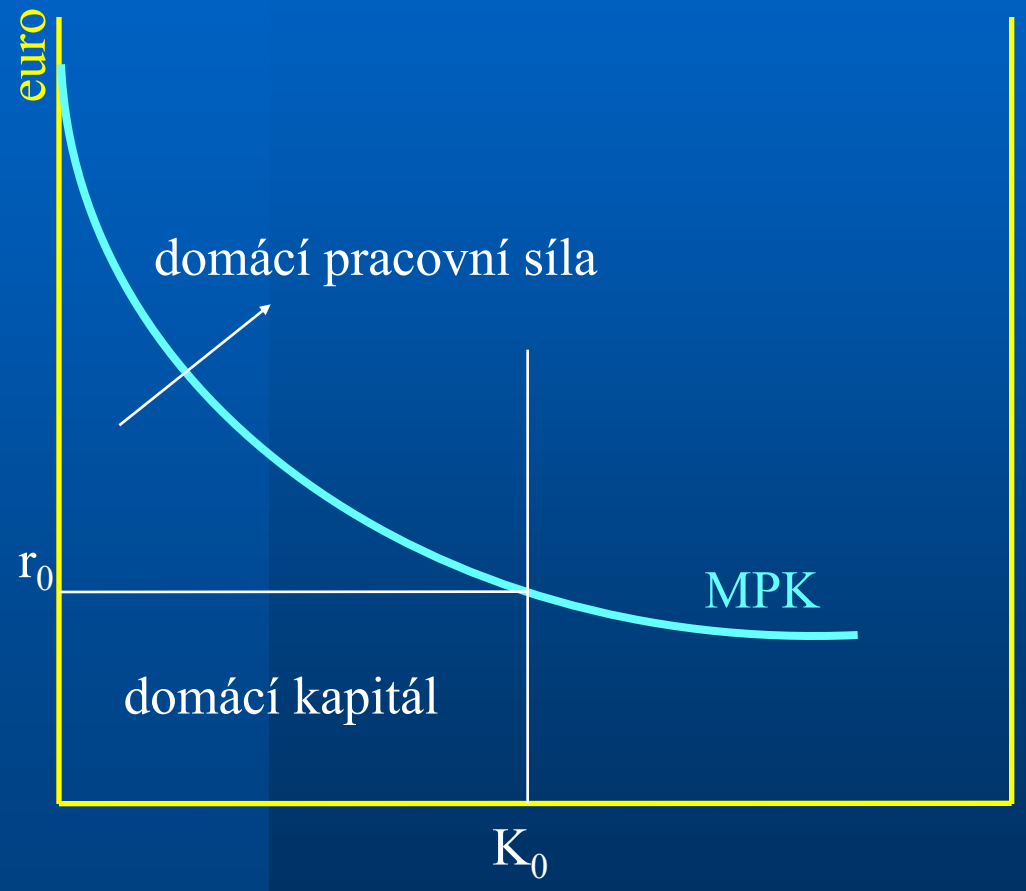

Analýza bohatství kapitálové integrace

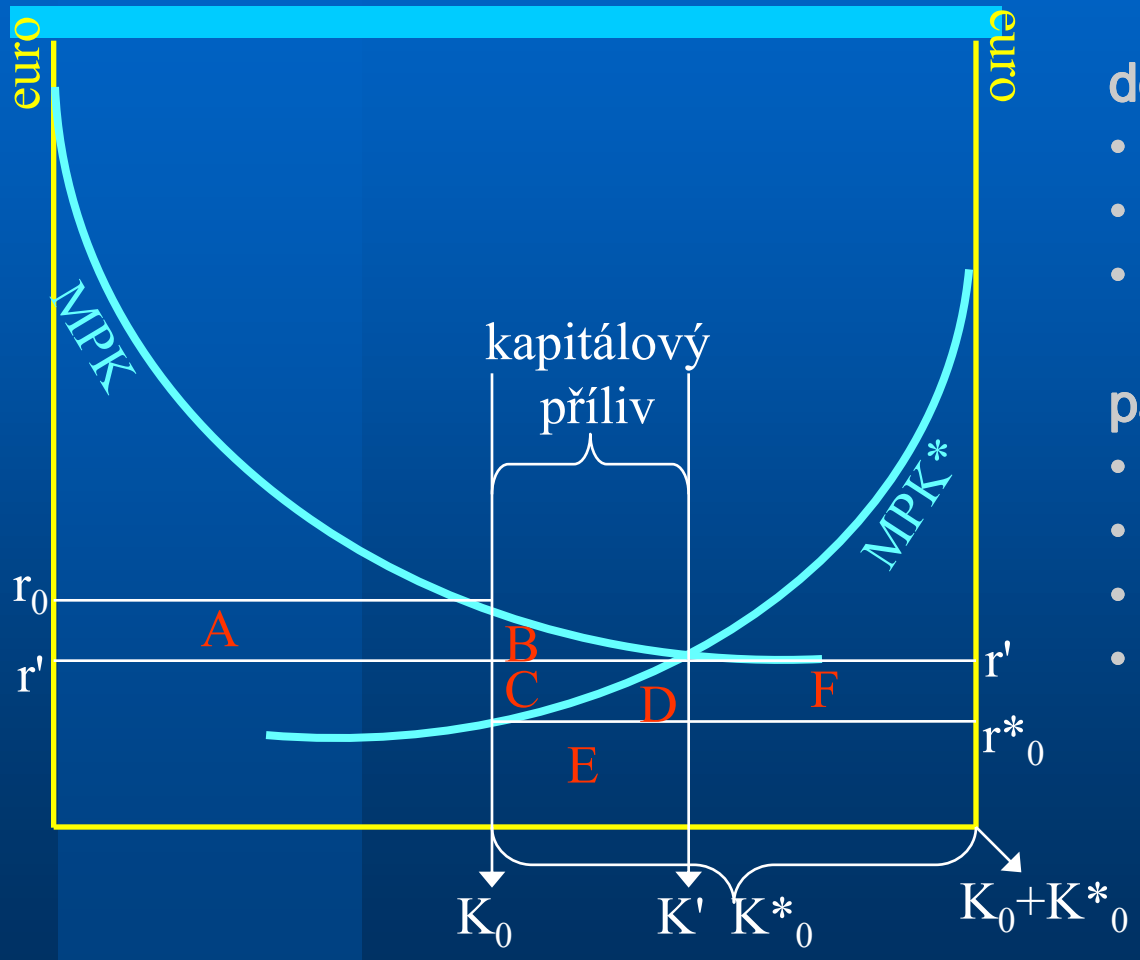

doma (H)
- ztráta: -A (K_H)
- zisk: +A+B (L)
- celkově: +B

partner (P)
- ztráta: -F-D (L)
- zisk: +F (K_P)
- zisk: +C+D (K_H)
- celkově: +C

↑ alokační efektivnosti

Schéma vlivu integrace na FDI

kapitálová integrace

rozšiřování technologií (FDI)

růst efektivnosti

růst výstupu, pokles ceny

všichni profitují

(příliv technologie do země neznamená odliv jinde)

Schéma integrace finančních trhů

integrace finančních trhů

lepší zprostředkování
diverzifikace portfolia
eliminace rizik

vyšší průměrná návratnost investic

růst ochoty investovat

Integrace pracovního trhu

- základy v Římské smlouvě ⇒ mnoho přechodných období
- ekonomická opodstatněnost ⇒↑mobility práce = ↑alokační efektivnosti
- politická opodstatněnost ⇒ promíchání národů = potlačení nacionalismu, pozvednutí evropanství

Analýza bohatství integrace práce

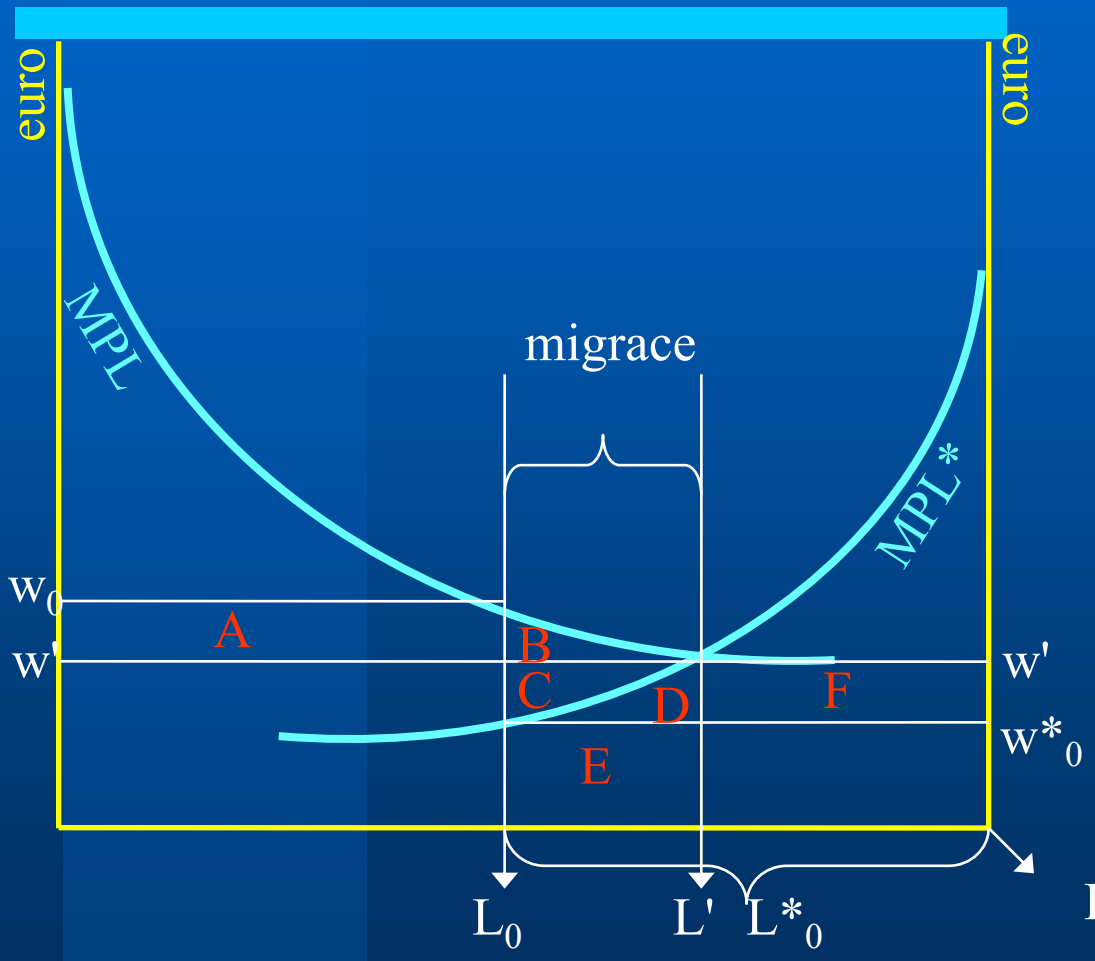

doma (H)
- ztráta: -A (K)
- zisk: +A+B (L_H)
- celkově: +B

partner (P)
- ztráta: -F-D (L_P)
- zisk: +F (K)
- zisk: +C+D (L_H)
- celkově: +C

↑ alokační efektivnosti

Migrace v Evropě

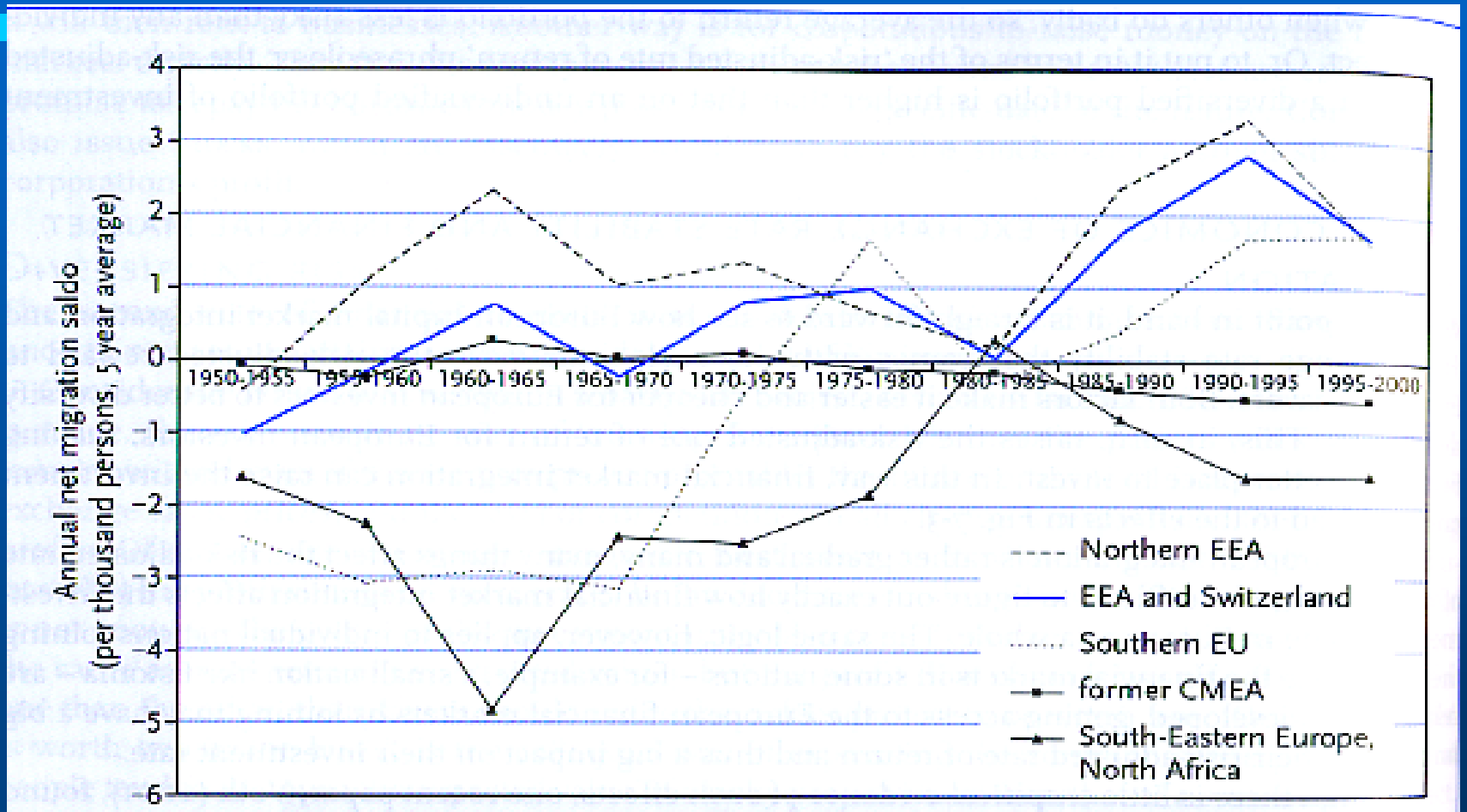

SOURCE: Brücker (2002), 'Can international migration solve the problems of European labour markets?' on www.unece.org/ead/sem/sem2002/papers/Brucker.pdf

Migrace v Evropě

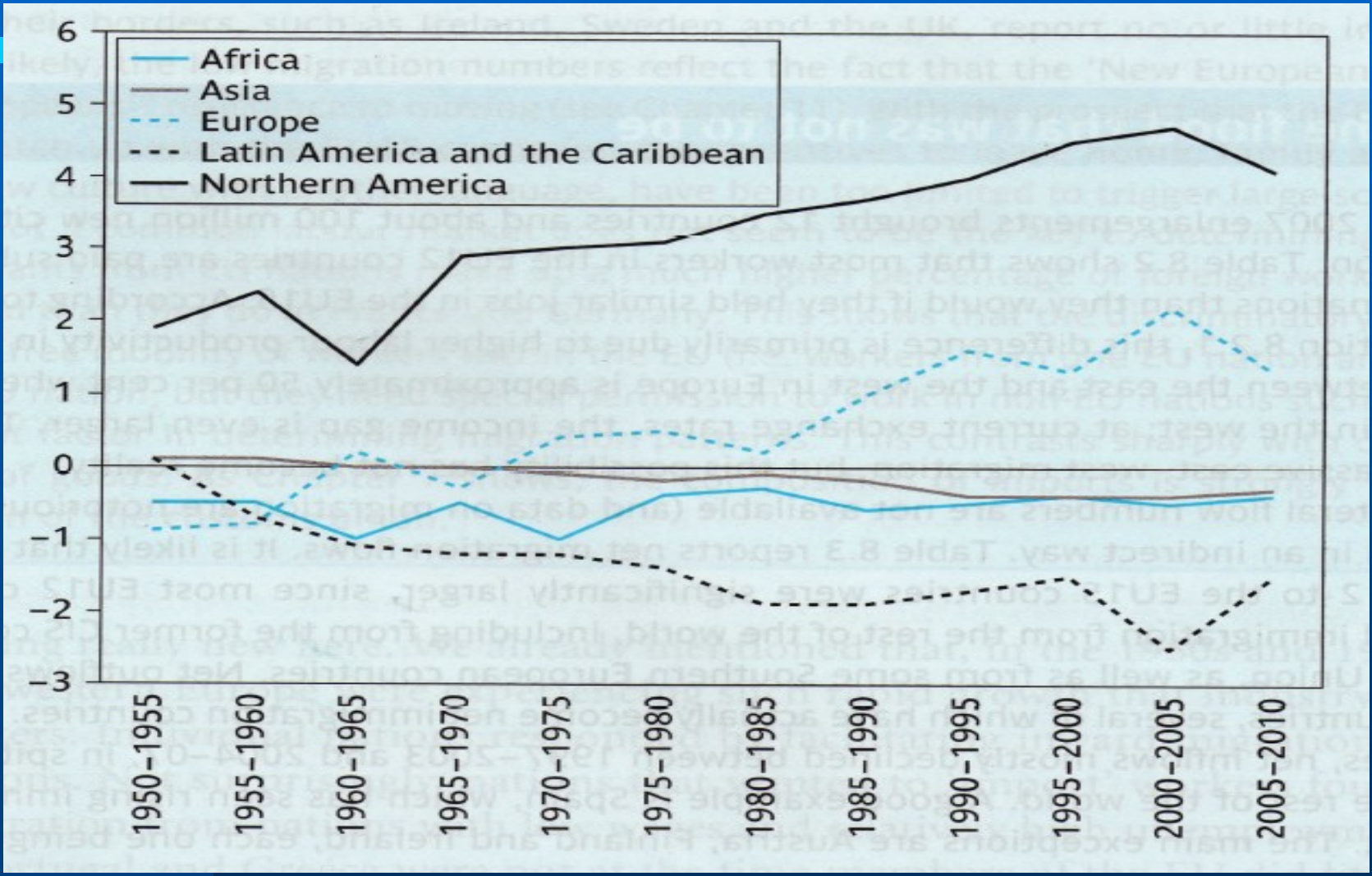

Migrace v Evropě

- 40., 50., 60 léta
  - ekonomický růst, plná zaměstnanost
  - imigrace: Švédsko, Švýcarsko, EEC6 bez Itálie
  - emigrace: Itálie, Portugalsko, Turecko
- 70. léta
  - slumflace, nárůst nezaměstnanosti
  - omezení migrace
- 80. léta
  - obnovení ekonomického růstu
  - imigrace: EEC
  - emigrace: africké státy

migrace souvisí více s ekonomickými výsledky než s evropskou integrací

Imigrace před a po rozšíření na EU 25

	Belgium	Denmark	Germany	Ireland	Greece	Spain	France	Italy
1997–2003	164	71	1146	193	302	2596	853	1197
2004–2007	202	42	237	245	162	2558	358	1753

	Luxembourg	Netherlands	Austria	Portugal	Finland	Sweden	UK	Total EU15
1997–2003	27	266	164	344	32	143	924	**6522**
2004–2007	12	–60	179	131	40	157	842	**5557**

	Bulgaria	Czech Rep.	Estonia	Cyprus	Latvia	Lithuania	Hungary
1997–2003	–213	32	–14	41	–33	–96	97
2004–2007	–1	174	1	52	–5	–28	71

	Malta	Poland	Romania	Slovenia	Slovakia	Total EU12
1997–2003	17	–497	–592	18	–14	**–186**
2004–2007	7	–79	–23	29	17	**262**

Note: A positive number indicates net immigration, a negative number signals net emigration.
Source: European Communities, 1995–2009

Imigranti - substituty a komplementy L_H

- substituty
  - např.: nekvalifikovaní imigranti k domácím nekvalifikovaným pracovníkům
- komplementy
  - např.: domácí vedoucí výroby k nekvalifikovaným imigrantům

Vzdělanost a kvalifikovanost imigrantů (2005)

	Overall EU employed	Immigrant workers from:		
		EU15	EU10	Outside EU
Education				
Low	27	15	15	36
Medium	47	41	63	40
High	26	44	22	23
Occupation				
High-skilled white collar	40	55	16	20
Low-skilled white collar	26	24	28	25
Skilled manuals	25	12	27	21
Elementary tasks	10	9	30	35

Source: Survey of the European Union, OECD, Sept 2007

- imigranti z EU 15 – vzdělanější, obsazují kvalifikovanější místa než domácí pracovníci
- imigranti mimo EU – méně vzdělaní, obsazují málo placená a nekvalifikovaná místa
- imigranti z EU 10 (nové členské země z roku 2004) – kombinace obou

Migrace a trh práce

- imigranti tvoří substituty k domácí L
  - vysoké mzdy domácích pracovníků v odvětví ⇒ příliv imigrantů ⇒ ↓ mezd v odvětví ⇒ expanze odvětví ⇒ ↑D_L komplementárních pracovníků

- imigranti tvoří komplementy k domácí L
  - nedostatek pracovníků v odvětví ⇒ příliv imigrantů ⇒ expanze odvětví ⇒ ↑D_L po všech pracovnících

Analýza nezaměstnanosti a migrace

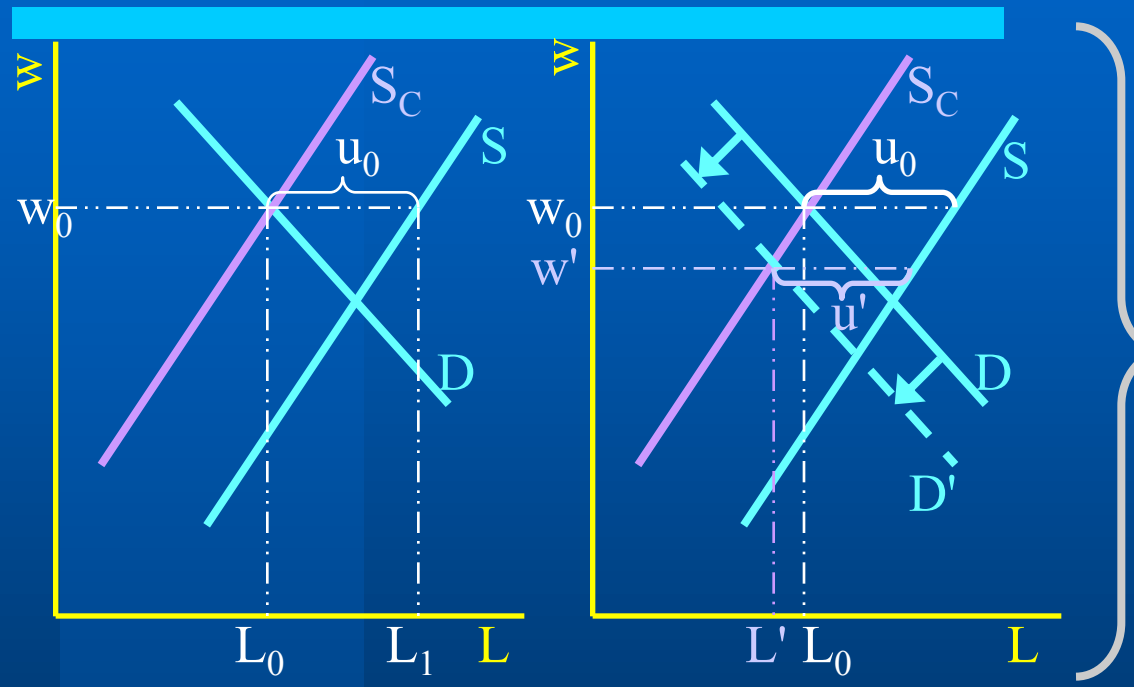

na U mají vliv odbory ⇒ nepružnosti mezd, nikoliv imigranti

výchozí stav
- S, D
- u = 0

zásah odborů
S_C, D ⇒ w_0
$u = u_0$

imigrace
S_C, D, ⇒ w'
u = u'

Nezaměstnanosti a migrace (2007)

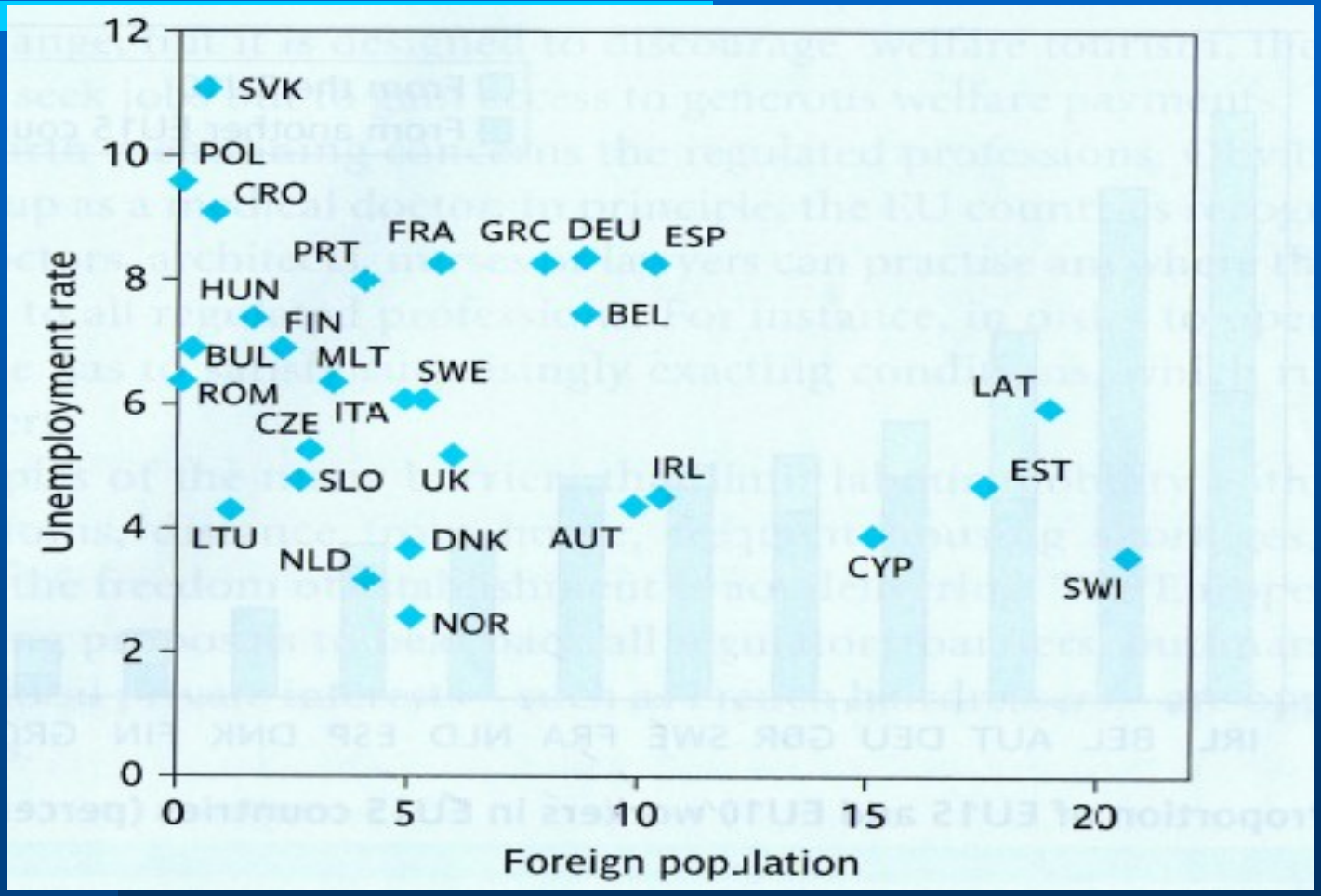

Migrace a empirická data

- $\uparrow S_L$ o 1% díky migraci $\Rightarrow \uparrow\downarrow$ w o 0,3% - 1%
- imigranti $\Rightarrow \downarrow L_H$ (substituty)
  imigranti $\Rightarrow \uparrow L_H$ (komplementy)
- migranti nemají vliv na L_H